

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

ENYEGO D'ÀVALOS I L'AUTORIA DEL CURIAL

d'Abel Soler

Editorial: **Institució Alfons el Magnànim- CVEI**

València, 2018 | Pàgines 307

Estudi literari

Fins ara no s'havia aconseguit identificar l'autor de la novel·la *Curial e Güelfa*, escrita cap a mitjan segle XV i publicada el 1901. Però arran de les investigacions del Dr. Abel Soler, s'ha determinat l'autor en la persona d'Enyego (o Enyec) d'Àvalos, cavaller valencià d'origen castellà que visqué a Nàpols, on exercí com a gran camarlenc, és a dir, el segon oficial de l'administració del regne italià d'Alfons el Magnànim. Soler, bon investigador, ha realitzat un esforç documental extraordinari, ha reconstruït l'entorn personal d'Àvalos i ha estudiat l'obra a fons per a determinar que, entre la plèiade de cortesans napolitans, només ell reunia les condicions necessàries per a ser-ne l'autor, com detalla en aquesta interessant biografia.

Al llarg de les tres parts de la novel·la es narren els amors entre el cavaller Curial i la noble Güelfa, la qual obliga l'enamorat a fer proeses en el seu nom. Abunden els torneigs, les festes cortesanes, les aventures i els episodis amorosos. D'Àvalos, escriptor hàbil i elegant, caracteritza perfectament els ambients d'armes i de lletres, descriu les situacions i els personatges amb realisme, versemblança i credibilitat, i recrea diàlegs vius i precisos. **JP**

FERNANDO VII. Un rey deseado y detestado.

d'Emilio La Parra

Editorial: **Tusquets**

Barcelona, 2018 | Pàgines 745

Assaig

El professor Emilio La Parra dissectiona en aquest estudi la figura del monarca Ferran VII i del seu entorn soci-polític i històric al llarg dels vuit capítols, organitzats en tres seccions, d'aquest volum, que se centren respectivament en el període anterior a 1808 i el setge al poder real representat per Manuel Godoy i Carles IV, el període que va de 1808 a 1814 —crucial, ja que en ell es donen les primeres contradiccions i bandades del rei respecte a la Constitució liberal de Cadis de 1812 i el nou model de monarquia que en ella es postula per a Espanya— i, finalment, l'etapa entre 1814 i 1832 —de consolidació del model absolutista excepte en el breu període conegut com a Trienni Liberal entre 1820 i 1823—.

En conjunt, se'ns presenta un retrat polític ple de contradiccions que emanen de la ferma voluntat d'aferrar-se al tron per part de Ferran VII —un rei que va arribar a ser dit «*El deseado*»—, per un «continu anar i venir d'un camp a un altre [...] prescindint dels interessos dels espanyols» en un període històric en el qual la revolució liberal i la contrarevolució antiliberal van avançar gairebé de la mà, determinant aspectes tan importants per a aquest país com la persecució i l'exili de qualsevol dis-

sidència o l'anul·lació de qualsevol intent de llibertat civil. Per a Ferran VII, en definitiva, la idea de la corona era la tradicional, «centre de poder, una institució en si mateixa, immutable, les decisions de la qual estaven determinades en primer lloc pels interessos de la família real, els quals no tenien per què coincidir amb els dels seus vassalls», igualant perillosament en la realitat conceptes com els de *monarquia* i *dinastia*, *poder*, *tron* i *família*, que al seu torn es van mantenir allunyats per complet de conceptes com els de *nació* o de *poble*, en un àmbit social i polític en el qual es van fer impossibles de portar a la pràctica els principis de la Corts de Cadis: la sobirania nacional i la divisió de poders. L'única conducta política possible durant el seu regnat va ser —segons l'autor— la fidelitat cega al rei, «un dèspota que escoltava els consells que en cada ocasió li convenien». El patetisme i el cinisme van caracteritzar el regnat de Ferran VII tal com ho desenvolupa el professor La Parra en aquest estudi d'una figura que habitualment s'ha qualificat de nefasta per a aquest país, tant que va arribar a deixar-nos en herència una guerra civil —la carlista— per una qüestió successòria que tampoc va ser capaç de solucionar abans de la seua mort. Guardonat amb el Premi d'Assaig de la Crítica Valenciana en 2019, estem davant el treball d'un autor més que solvent sobre una figura històrica que, a les seues mans, no deixa de sorprendre'ns. **JMSR**

EPISTOLARIO

de **Margarita Xirgu**Edició: **Manuel Aznar i Francesc Foguet**Editorial: **Renacimiento**

València de la Concepció, 2018

Pàgines 530 | Correspondència

La gran actriu catalana Margarita Xirgu (Molins de Rei, 1888 - Montevideo, 1969) fou la reina de l'escena espanyola durant els anys vint i trenta. Des que l'estiu de 1926 conegué Federico García

Lorca, estrenà les seues obres: *Mariana Pineda* (1927), *La zapatera prodigiosa* (1930), *Yerma* (1934), *Bodas de sangre* i *Doña Rosita la soltera o el lenguaje de las flores* (1935). En aquells anys també protagonitzà drames de Casona, Valle Inclán, Unamuno, Alberti, Azaña. Des de 1930 Cipriano Rivas Cherif fou director de la seua companyia. Pel seu compromís polític i la seua amistat amb diverses personalitats de l'esquerra, es convertí en una icona republicana. De fet, a finals de gener de 1936 començà una gira de la que ja no va poder tornar mai perquè es convertí en un exili permanent, i acabà establint-se a l'Uruguai.

Els professors Manuel Aznar i Francesc Foguet han fet un treball ciclopi, ja que han estudiat, classificat i anotat els milers de cartes que s'han conservat de la Xirgu, que assolí un prestigi enorme com a artista, i a través de les quals es pot seguir amb detall la seua biografia personal i professional. **JP**

destaquem...

La frustració que suposa el desarrelament i la violència

La por, per a **Bertrand Russell**, és el pare de la crueltat, i l'ésser humà ha desenvolupat una capacitat admirable i desagradable al mateix temps de generar la por, de provocar el pànic i sumir-nos en el terror i el caos. Això vol dir que l'ésser humà pot arribar a ser la més cruel de les criatures que poblen la faç de la terra, i ho fa des que el món és món, cosa que em continua contrariant enormement pel fet de no concebre tanta maldat i violència. Com és possible tant dolor provocat, tanta perversitat? De veritat és impossible viure sense atropellaments, violacions i agressions? La por és poder o el poder se serveix de la por per a governar al seu antull? Per què, per a què?

Recordo ara les paraules d'**Stefan Zweig** quan va dir que «la por és pitjor que el càstig», i no puc més que cridar: Deixeu-nos viure! Deixeu-nos viure en pau! Però no hi ha manera, mai hi ha hagut manera, perquè som massa obtusos i implacables,

incapaços de reconèixer les nostres manques i incapaços d'afrontar aquesta por darrere de la qual s'amaguen els terrors més indescriptibles. Ningú pot explicar exactament què ocorre dins de nosaltres quan aquests terrors apunten, ningú. Ningú pot comprendre'ls, i menys un nen que viu en primera persona aquesta violència extrema, incongruent, gratuïta.

Fede Nieto narra en *Niño anómalo* (**Hurtado y Ortega**) la seua particular història a través d'uns records una mica difusos que a poc a poc afloren amb major força i que descriuen les atrocitats comeses en nom de la llei, de la nació, en aquesta Argentina que va viure en un sol segle fins a sis cops d'estat, amb les seues respectives sis dictadures militars, l'última de les quals va imposar el terrorisme d'Estat en el qual es van violar massivament els drets humans i es van produir prop de 30.000 desaparicions, entre assassinats i altres crims.

Nieto era a penes un nen quan uns pa-

ramilitars van entrar a la seua casa encanonant als seus pares, fet violent que va provocar un altre tipus de violència que no se sol declarar com a tal, com és l'exili, la fugida, provocant un conflicte intern que té molt a veure amb la identitat d'un. Amb set anys, Fede Nieto abandona abruptament la infància i, a partir de llavors, apareix en el seu interior aquest «nen anómalo», enrabiada, poregós i dominant, que el sumeix en una frustració constant. Amb set anys, i sense proposar-s'ho, es converteix en un ser desarrelat. Una injustícia, un càstig massa sever.

Intercalant passat i present, aquesta novel·la autoficcional o autobiogràfica revela una sèrie d'abusos i desraons de les quals difícilment un pot sortir indemne. Aquest relat encongex el cor, el remou, per la seua sinceritat però també per la manera directa encara que subtil amb què descriu com es va fracturar i com de difícil li va resultar recompondre's en mantenir aquest cru record tan viu en el seu interior. Després de la seua lectura, resulta impossible no sentir un buit, fruit de la desesperació en veure la nostra capacitat per a generar sofriment, i suportar-ho. **≡**

Eric Gras

NIÑO ANÓMALO

de **Fede Nieto**Editorial: **Hurtado y Ortega editores**

Barcelona, 2019

Pàgines 140

Narrativa